

Project Schilderswijk Moeders – Eindrapportage 2015

Van klacht naar kracht – van geïsoleerd naar samen

Hierbij bedanken wij de gemeente Den Haag en de fondsen die het project Schilderswijk Moeders mede mogelijk hebben gemaakt:

Fonds 1818

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Het project Schilderswijk Moeders
2. De methodiek
3. De organisatie
4. Schilderswijk Moeders in de praktijk
5. Resultaten: enkele casussen
6. Resultaten in cijfers
7. De Schilderswijk Moeders in de media
8. Knelpunten
9. Conclusie

Inleiding

Het project Schilderswijk Moeders is in 2013 gestart door Buurtcentrum De Mussen en een aantal zelforganisaties in de Schilderswijk. Het project beoogt door middel van de inzet van getrainde moeders uit de wijk geïsoleerde moeders te bereiken en te activeren. De Schilderswijk Moeders komen achter de voordeuren van de gezinnen in de Schilderswijk en signaleren daar zaken die vaak voor de reguliere hulpverlening verborgen blijven. Indien nodig, zorgen zij dat er hulpverlening op gang komt. Op deze manier vervullen zij een brugfunctie tussen informele en formele zorg.

Naast dat de Schilderswijk Moeders in de afgelopen jaren honderden moeders in de Schilderswijk hebben geactiveerd, ontwikkelen zij ook zichzelf. Sommige Schilderswijk Moeders vinden werk, andere gaan een opleiding volgen en zijn zo weer een goed rolmodel voor andere vrouwen in de wijk. Het project is dan ook niet onopgemerkt gebleven. De Schilderswijk Moeders ontvingen uit handen van wethouder Klein de Haagse Emancipatieprijs en mochten in januari ook de landelijke Movisie Participatie Publieksprijs ontvangen.

Kortom: De Schilderswijk Moeders zijn Haagse Kracht Pur Sang!

In deze eindrapportage kunt u lezen welke resultaten de Schilderswijk Moeders in 2015 hebben behaald. Zoals dat 93,7% van het aantal bereikte vrouwen is gestegen op de participatieladder. Daarnaast wordt verslag gedaan van de ontwikkeling van de Schilderswijk Moeders en op welke wijze de Schilderswijk Moeders worden getraind en begeleid. Ook kunt u lezen over de samenwerking tussen de Schilderswijk Moeders en het netwerk van ketenpartners waar zij mee werken. Door middel van dit verslag willen we u verder een concreet beeld geven van de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeders en onder uw aandacht brengen op welke manier de pers heeft bericht over dit unieke project. Het is echter niet alleen goud dat er blinkt: het project kent ook knelpunten die in dit verslag ook besproken zullen worden.

Tot slot willen we de financiers van het project bij deze hartelijk bedanken. Zonder hen was het mooie werk van de Schilderswijk Moeders niet mogelijk geweest. In 2015 is het werk van de Schilderswijk Moeders mogelijk gemaakt door een subsidie van de gemeente Den Haag en bijdragen van het Oranje Fonds, het KANSFonds, Fonds 1818, de Gravin van Bylandt Stichting en Stichting Double Vision.

1. Het project Schilderswijk Moeders

De Schilderswijk Moeders zijn moeders uit de Schilderswijk die zijn getraind en opgeleid en andere moeders in de wijk uit hun isolement halen, activeren en indien nodig, hulpverlening op gang brengen.

Doel van het project, uit het projectplan 2015:

- De Schilderswijk Moeders bereiken 200 geïsoleerde vrouwen.
- De toegankelijkheid naar de reguliere hulpverlening wordt verbeterd.
- Kwetsbare gezinnen, waaronder risico- en multiprobleemhuishoudens worden in beeld gebracht.
- Deze gezinnen worden sterker gemaakt door middel van empowerment van moeders.
- Vrouwen komen in beweging: moeders van deze gezinnen stijgen één of twee treden op de participatieladder.
- Zelfredzaamheid van moeders wordt vergroot.
- Opvoedingsvaardigheden van moeders worden vergroot.
- Indien noodzakelijk worden moeders met een warme overdracht doorverwezen naar de reguliere zorg.
- Ter voorkoming dat gezinnen afglijden naar zwaardere problematiek.

Subdoelen:

- Kracht van vrouwenzelforganisaties in de wijk wordt zichtbaar.
- Scholing en toeleiding naar beroepsopleiding en werk van deelnemende contactvrouwen.
- Actiever gebruik van het reguliere aanbod in de Schilderswijk.
- Versterking van het netwerk van zelforganisaties en professionele organisaties in de Schilderswijk.

De moeders komen bij gezinnen achter de voordeur waar de reguliere instellingen niet komen. Zij signaleren indien er hulpverlening nodig is en zorgen dat dat op gang komt. Aldus vormen zij een brugfunctie tussen informele en formele hulpverlening.

2. De Methodiek

Het project Schilderswijk Moeders zet getrainde contactvrouwen, zogenaamde 'Schilderswijk Moeders' in om geïsoleerde vrouwen in de Schilderswijk te bereiken en te activeren. De diversiteit aan achtergronden van de contactvrouwen waarborgt dat zoveel mogelijk vrouwen in de wijk kunnen worden bereikt. Voor vrouwen in de wijk is het veelal prettig om in contact te komen met een Schilderswijk Moeder van dezelfde etnische achtergrond, met wie zij dezelfde taal en cultuur kunnen delen. Het komt echter ook voor dat vrouwen specifiek vragen om een contactvrouw met een andere achtergrond vanwege de grote sociale controle in de wijk.

Eigen Kracht en samenredzaamheid

Het uitgangspunt van de gehanteerde methodiek is de *eigen kracht* van vrouwen. Door uit te gaan van de mogelijkheden die vrouwen bij zich dragen en hen te wijzen op de belangrijke invloed die zij hebben op hun gezinnen en hun directe omgeving, wordt een positief zelfbeeld ontwikkeld. Op deze manier wordt geprobeerd, stap voor stap en met het oog op de verschillende posities waarin vrouwen en hun gezinnen zich bevinden, een duurzaam resultaat te bereiken dat zelfredzaamheid en daardoor de participatie van deze vrouwen vergroot. Belangrijk in de benadering is de samenredzaamheid. Vrouwen ervaren namelijk dat zij niet de enige zijn in een bepaalde situatie. Zij kunnen elkaar motiveren, vertrouwen geven en van elkaar leren. Hierdoor kunnen zij zelfvertrouwen ontwikkelen om zodoende zelfstandig probleemsituaties te ontstijgen.

Deskundigheidsbevordering

Een belangrijk onderdeel van de methodiek is doorlopende aandacht voor scholing, training, deskundigheidsbevordering en intervisie van de contactvrouwen. Naast groepsbijeenkomsten is er individuele coaching, waarin de Schilderswijk Moeders worden uitgedaagd om te onderzoeken waar hun krachten liggen. Er wordt met alle Schilderswijk moeders besproken op welke manier zij zich verder willen en kunnen ontwikkelen. In gezamenlijke bijeenkomsten wordt casuïstiek besproken en krijgen de contactvrouwen bijscholing op belangrijke thema's waarmee zij tijdens hun werkzaamheden te maken krijgen. Voor meer informatie over de inhoud van de deskundigheidsbevordering zie hoofdstuk 3: De organisatie.

Zelforganisaties

Het project wordt mede gedragen door twee vrouwenzelforganisaties in de wijk, de Stichting Moeder en Dochter en Stichting Multiculturele Vrouwen in de Schilderswijk. Deze zelforganisaties kennen de problematiek van vrouwen uit de wijk uit eigen ervaringen en hebben een grote informele achterban. De actieve vrouwen van deze zelforganisaties vervullen een sleutelrol bij het contact leggen. Op deze manier bereiken zij veel vrouwen die niet gezien worden en/of bekend zijn bij reguliere hulpverleningsinstanties. Daarnaast weten

zij uit ervaring welke interventies werken en op welke manier zij de omgeving en het netwerk van vrouwen dienen te betrekken en te organiseren.

Netwerkpartners

Een ander belangrijk aspect van de methodiek is de samenwerking met de netwerkpartners.

Deze partners zijn:

- Gezondheidscentrum de Koning (SHG)
- Plicare
- CJG, Medewerkster wijkcontacten
- Taal aan Zee
- Stichting Wende, ambulant team huiselijk geweld
- Veilig Thuis
- DSZW Gemeente Den Haag, Huis aan Huis aan het werk
- Wijkagent Bureau Hoefkade
- De Haagse Hogeschool
- Gezondheidscentrum Rubenshoek
- Stichting MEE
- Buurt en Lukaskerk/STEK voor Stad en Kerk
- Haag Wonen Sociaal beheer in de Schilderswijk
- Woningcorporatie Staedion
- Zuster Mina zorg & advies
- Femmes for Freedom
- Sociaal Wijkteam

Indien nodig zorgen de Schilderswijk Moeders dat er hulpverlening op gang komt in gezinnen in de wijk. Zij zorgen voor een warme overdracht van deze gezinnen naar hulpverlenende instellingen. Tegelijkertijd doen de instellingen ook regelmatig een beroep op de inzet van de Schilderswijk Moeders. Daarnaast delen zij hun kennis en ervaring met hen met betrekking tot bepaalde thematiek zoals huiselijk geweld, radicalisering en kindermisbruik. Ook de Haagse Hogeschool is een belangrijke partner wat betreft de deskundigheidsbevordering van de Schilderswijk Moeders.

Twee nieuwe netwerkpartners met wie de Schilderswijk Moeders het afgelopen jaar nauw zijn gaan samenwerken zijn Femmes voor Freedom en het Sociale Wijkteam. Femmes for Freedom heeft onder andere voor de contactvrouwen een aantal bijeenkomsten georganiseerd over huwelijksdwang en huwelijksgevangenschap. Met het Sociale Wijkteam wordt wederzijds informatie uitgewisseld en worden cliënten naar elkaar toegeleid. De Schilderswijk Moeders krijgen regelmatig met cliënten te maken bij wie er

spraken is van meervoudige problematiek, maar die nog bekend zijn bij de reguliere hulpverlening. Door de signalerende en doorverwijzende rol van de Schilderswijk Moeders komen deze gezinnen in beeld bij het Sociale Wijkteam. Andersom vraagt het Sociale Wijkteam regelmatig om de inzet van een Schilderswijk Moeder nodig als extra ondersteuning bij een hulpverleningstraject.

3. De organisatie

Het Team van de Schilderswijk Moeders

Het multiculturele team van Schilderswijk Moeders bestond in 2015 uit 16 contactvrouwen. De kracht van het team is dat het uit vrouwen bestaat van diverse etnische achtergronden. Het team had dit jaar haar wortels in de Marokkaanse, Roemeense, Caribische, Somalische, Nigeriaanse, Turkse en Surinaamse gemeenschappen in de Schilderswijk. Het team wordt begeleid door twee parttime projectmedewerkers.

Werving en selectie van Schilderswijk Moeders

Van de 26 Schilderswijk Moeders uit 2014 zijn er 16 moeders geselecteerd voor deelname aan het project in 2015. In de tweede helft van 2015 zijn met alle Schilderswijk Moeders functioneringsgesprekken gevoerd. Hier zijn drie Schilderswijk Moeders uit gestroomd waarvan één een opleiding is gaan volgen. Voor 2016 zal worden gezocht naar nieuwe Schilderswijk Moeders zodat de diversiteit binnen de groep behouden wordt.

Deskundigheidsbevordering en begeleiding Schilderswijk Moeders

In 2015 is er voornamelijk gefocust op de deskundigheidsbevordering en professionalisering van de Schilderswijk Moeders. De Schilderswijk Moeders worden begeleid op groepsniveau, in intervisiegroepen en tijdens individuele gesprekken met de projectmedewerkers.

Deskundigheidsbevordering

Eén keer in de twee weken is er een groepsbijeenkomst van de Schilderswijk Moeders.

Tijdens deze bijeenkomsten worden regelmatig gastsprekers uitgenodigd.

Het afgelopen jaar zijn de Schilderswijk Moeders op de volgende thema's bijgeschoold:

- Psychopathologie (4 bijeenkomsten)
Een docent van de Haagse Hogeschool heeft voorlichting gegeven over verschillende psychiatrische aandoeningen waar de Schilderswijk Moeders mee te maken kunnen krijgen bij hun werkzaamheden zoals depressie, schizofrenie en verslaving.
- de rol van de wijkagent bij (huiselijk) geweld, overlast en inbraak
- Gastspreker; de wijkagent
- procedures van het Sociale Incasso Proces
Gastspreker: medewerker Haag Wonen.
Er is tijdens deze bijeenkomst ook gesproken over het belang van samenwerking hierin met de Schilderswijk Moeders, ter preventie, zodat er huisuitzettingen voorkomen kunnen worden.
- Radicalisering van jongeren (2 bijeenkomsten)
Op welke manier kan radicalisering van jongeren gesignaleerd worden en wat kunnen ouders dan doen?
Gastspreker: politie Haaglanden
- Vrouwen en huwelijksgevangenschap. Gastspreker: Femmes for Freedom.

Daarnaast is er gesproken over de manier waarop er samengewerkt kan worden.

- **Schuldsanering**
De gemeente Den Haag kwam een voorlichting geven over financiën en de schuldsanering.
- **Brandveiligheid in huis**
De brandweer heeft voorlichting gegeven over veiligheid in huis.
- **Het Sociaal Wijkteam is langs geweest om de Schilderswijk Moeders te informeren wat zij doen.** Daarnaast zijn Schilderswijk Moeders ook naar een overleg van het wijkteam geweest om te vertellen wat de Schilderswijk Moeders doen, om op deze manier meer hulpverleners te bereiken.

Al deze bijeenkomsten hebben bijgedragen aan de deskundigheid van de Schilderswijk Moeders. Daarnaast is het netwerk van de contactvrouwen versterkt: door het uitwisselen van kennis en informatie en de mogelijkheid om elkaar snel te vinden, ontstaat er een vruchtbare samenwerking met de netwerkpartners.

Casuïstiek bespreking

Tijdens de casuïstiekbesprekingen wisselen de Schilderswijk Moeders hun ervaringen uit. Iedere Moeder heeft haar eigen kracht en expertise, die tijdens deze bijeenkomsten worden gebundeld. Daarnaast brengen de projectmedewerkers hun professionele kennis in. De Sociale Kaart komt aan bod en er wordt gekeken wat het netwerk van ketenpartners kan betekenen bij bepaalde casussen. Voor de Schilderswijk Moeders is het belangrijk om, bij (zeer) complexe situaties, terug te kunnen vallen op de projectmedewerkers. Een vaak terugkomend thema bij de casuïstiekbesprekingen is het stellen van grenzen en het afsluiten van contacten. Dit wordt voornamelijk gedaan door middel van het uitspelen van een casus of het doen van rollenspelen. Ook hierbij is de samenwerking binnen het team van de Schilderswijk Moeders belangrijk. De moeders hebben verschillende visies met betrekking tot het stellen van grenzen en het afsluiten van contacten. Samen kunnen zij elkaar ondersteunen bij deze twee belangrijke, maar moeilijke aspecten van hun werk.

Intervisiegroepen

De intervisie groepen bestaan uit drie groepen van vijf á zes Schilderswijk Moeders, die maandelijks samen komen. Tijdens de intervisie wordt extra aandacht besteed aan de individuele Schilderswijk Moeder zelf, haar rol als contactvrouw, haar individuele kracht en valkuilen. Door de intervisiebijeenkomsten worden de Schilderswijk Moeders zich nog meer bewust van hun eigen kwaliteiten in hun werk en hun dromen voor de toekomst.

Tijdens de intervisiebijeenkomsten zijn de volgende zaken aan bod gekomen:

- Wie ben ik?
Waar ben ik trots op? Waar sta ik voor? Wat is mijn passie? Wat is de misser van mijn leven? Wat betekent werken voor je?
- Wie ben ik?
Het maken van een kernkwadrant.
Waar ligt je kwaliteit, valkuil, uitdaging en allergie?
- Het maken van een Persoonlijk Ontwikkelingsplan.

Bij de intervisiebijeenkomsten is de inzet van de projectmedewerker essentieel. Zij begeleiden de Schilderswijk Moeders bij het vinden van hun eigen weg naar hun doelen en dromen.

Individuele begeleidingsgesprekken

De Schilderswijk Moeders hebben minimaal eenmaal per twee maanden individuele gesprekken met de projectmedewerkers. Maar in het geval van zware casuïstiek, kunnen er vaker afspraken worden gepland. Tijdens deze individuele gesprekken wordt aandacht besteed aan hun persoonlijk ontwikkelingsplan. Welke stappen dienen er nog gezet te worden om de doelen die zijn geformuleerd in het Persoonlijk Ontwikkelingsplan te verwezenlijken? Daarnaast wordt aandacht besteed aan eventuele knelpunten of moeilijkheden die de Schilderswijk Moeder tegenkomt tijdens haar werkzaamheden. Een ander belangrijk onderdeel van de individuele gesprekken is het bespreken van de cliëntencontacten van de Schilderswijk Moeder. Waar loopt de Schilderswijk Moeder tegen aan? Is er extra ondersteuning nodig? De projectmedewerkers hebben een hele belangrijke rol voor de Schilderswijk Moeders als luisterend oor. De projectmedewerkers zijn ten alle tijden bereikbaar voor de Schilderswijk Moeders, ook indien nodig, 's avonds en in het weekend.

Teamdagen

In 2015 zijn twee teamdagen georganiseerd. Deze twee dagen stonden in het teken van verbinding en elkaar op een andere manier leren kennen dan als Schilderswijk Moeder. Op beide dagen is gewerkt met externe trainsters. Beide dagen waren een groot succes. De Schilderswijk Moeders kregen meer vertrouwen in zichzelf en in elkaar.

Foto: Schilderswijk Moeders

Persoonlijke ontwikkeling van de Schilderswijk Moeders

Een ander belangrijk doel van het project is de eigen ontwikkeling van de Schilderswijk Moeders. De deskundigheidsbevordering, de individuele gesprekken en de intervisie dragen daar toe bij. De persoonlijke doelen van de contactvrouwen worden besproken en geëvalueerd. Op dit moment zijn twee Schilderswijk Moeders bezig met een HBO opleiding en zullen twee Schilderswijk Moeders starten met een coachopleiding zodat zij in de toekomst de nieuwe Schilderswijk Moeders kunnen trainen en coachen.

4. Schilderswijk Moeders in de praktijk

Aanmelding van vrouwen

Op verschillende manieren komen Schilderswijk Moeders in contact met geïsoleerde vrouwen in de wijk. Ze komen hen bijvoorbeeld tegen bij de bushalte en op het schoolplein. Een veel voorkomende manier van contact leggen is via, via. Vrouwen die goede ervaringen hebben met een Schilderswijk Moeder weten vaak iemand die hun hulp (ook) nodig heeft. Ook vanuit de zelforganisaties van Stichting Moeder & Dochter en Stichting Multiculturele Vrouwen in de Schilderswijk (SMVS) wordt een beroep gedaan op de Schilderswijk Moeders om vrouwen te helpen.

Daarnaast wordt via het formele netwerk regelmatig aanspraak gemaakt op een Schilderswijk Moeder. Netwerkpartners vragen om verschillende redenen om ondersteuning, vaak gaat het hierbij om praktische vragen. Een Schilderswijk Moeder neemt een cliënt dan bijvoorbeeld mee op pad zodat ze bij de juiste voorzieningen terecht komt. Of ze gaat mee om haar in te schrijven bij een cursus Nederlands of naailes. Daarnaast helpen de Schilderswijk Moeders ook bij vertalen en het invullen van formulieren en het lezen van brieven.

Bij deze willen we aangeven dat wij het werk van de Schilderswijk Moeders van harte ondersteunen! Hun werkzaamheden en contacten zijn van groot belang voor de Schilderswijk en aangrenzende wijken. Wij maken ook graag gebruik van hen. Zij zijn o.a. voor ons weer een schakel naar moeilijk bereikbare bewoners.

Hun kracht zit hem onder meer in de grote diversiteit aan culturele achtergronden, waardoor er makkelijker aansluiting is met talloze verschillende nationaliteiten. De plannen op kookgebied zijn bijvoorbeeld een geweldig iets. Wij mogen dit alles niet verloren laten gaan!, *Veronique van Beusekom, Plicare, uw onafhankelijke wijkverpleegkundige*

Ik heb op mijn spreekuur zowel vrouwen gezien die door een Schilderswijk moeder begeleid worden om uit hun isolement te komen als ook vrouwen die na de training actief zijn als Schilderswijk moeder.

Het is indrukwekkend wat er gebeurt.

De vrouwen die helpen vinden veel vreugde en voldoening in het helpen. Ik zie een verandering in hun sociaal functioneren, ze komen veel zelfverzekerder over in sociaal contact en kunnen zich verbaal beter uitdrukken.

De vrouwen die in isolement leven en bereikt worden durven hulp te aanvaarden omdat het iemand uit de eigen doelgroep is, iemand die zelf hun situatie goed kent en mede daardoor voor hen betrouwbaar is.

Het is voor deze vrouwen hoopgevend en bemoedigend om een "voorbeeldfiguur" te zien uit de eigen doelgroep.

De geïsoleerde vrouwen die bereikt zijn weten beter de weg naar de hulpverleners te vinden hetgeen voor henzelf en hun kinderen van wezenlijk belang is, *Adrianne Voogt, huisarts SHG gezondheidscentrum De Koning*

Steunpunt Schilderswijk Moeders

Er is een grote vraag naar de ondersteuning van de Schilderswijk Moeders vanuit vrouwen in de Schilderswijk. Om in deze behoefte enigszins te kunnen voorzien is het Steunpunt Schilderswijk Moeders opgericht. De Schilderswijk Moeders houden twee maal per week een inloopspreekuur waar zij wijkbewoners informatie, advies en ondersteuning geven. Het spreekuur wordt gebruikt als middel om op een laagdrempelige manier in contact te komen met de Schilderswijk Moeders.

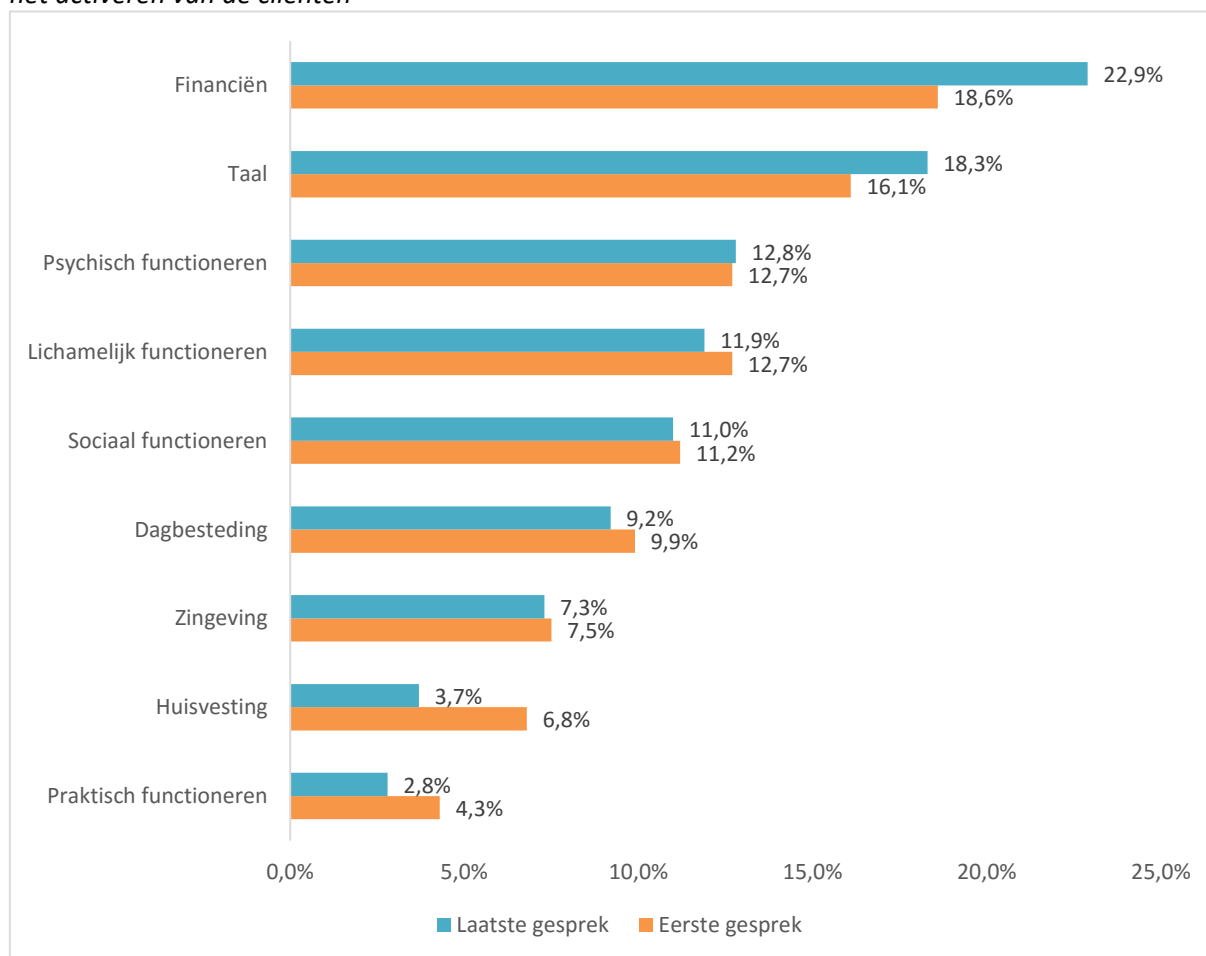
Naast het bieden van een luisterend oor verwijzen de Schilderswijk Moeders vrouwen door naar activiteiten in en buiten De Mussen. Zij motiveren vrouwen om deel te nemen aan bijvoorbeeld sportactiviteiten, taal-, computer- en creativiteitslessen en introduceren hen indien nodig. Omgekeerd signaleren docenten en andere medewerkers van De Mussen vrouwen die een steuntje in de rug nodig hebben en verwijzen hen door naar de Schilderswijk Moeders. Deze praktische vragen zijn vaak de start van contact. Na verloop van tijd wordt er een vertrouwensband opgebouwd en komen de achterliggende problemen aan bod. Ook komen er op het spreekuur vragen om begeleiding bij bezoek aan hulpverleners elders in de stad. In het geval van ernstige problematiek wordt er een warme overdracht naar een professional geregeld. Een Schilderswijk Moeder gaat dan een eerste keer mee en het verloop van het hulpverleningstraject wordt door haar gemonitord. Voor verwijzers en onze ketenpartners is het Steunpunt van belang om mensen te koppelen aan een Schilderswijk Moeder, in het bijzonder wanneer nog geen contact is gelegd.

Problematiek

De Schilderswijk Moeders maken veel mee en horen veel schrijnende verhalen van moeders in de wijk. Zo komen zij bijvoorbeeld regelmatig huiselijk geweld tegen, of proberen zij contact te leggen met verborgen vrouwen. Geïsoleerde vrouwen hebben vaak te maken met eenzaamheid, depressie of andere psychische klachten. Hulpvragen met betrekking tot deze zware problematiek gaan vaak gepaard met praktische vragen, bijvoorbeeld voor het lezen van brieven en/of het invullen van formulieren of hulp bij het doen van boodschappen. Deze praktische vragen zijn vaak ondersteunend aan algemene dagelijkse levensverrichtingen, zodat de Schilderswijk Moeders regelmatig, al dan niet dagelijks, contact hebben met de geïsoleerde vrouwen. Door het regelmatige contact met een Schilderswijk Moeder, komt een geïsoleerde vrouw langzaam uit haar isolement en wordt zij steeds zelfstandiger. In de volgende tabel ziet u het verschil in aandachtspunten tussen het eerste en laatste contactmoment.

Tabel 1: De aandachtspunten van de cliënten waar de Schilderswijk Moeders rekening mee houden bij het activeren van de cliënten

Isolement doorbreken

Om isolement te doorbreken worden vrouwen veelal toegeleid naar laagdrempelige mogelijkheden zoals naailes, koffieochtenden of Nederlandse les. Na deze stap gezet te hebben kunnen de Schilderswijk Moeders wat meer afstand nemen van de bereikte vrouw. Vanuit het doorbreken van het isolement met een laagdrempelige activiteit kan verder gewerkt worden naar een sociaal netwerk. Hierbij gaat het om contacten leggen en deze ook te onderhouden. De bereikte vrouwen worden pas losgelaten door de Schilderswijk Moeders als zij zeker weet dat zij echt zelfredzaam is en duurzame contacten heeft opgebouwd.

Toeleiding naar en van de hulpverlening

In sommige situaties is er professionele hulp nodig. In deze situaties is vaak sprake van complexe en/of multiproblematiek. Echter in de Schilderswijk is er groot wantrouwen naar de reguliere hulpverlening. Mensen willen niet dat instanties zich met hun leven bemoeien en er is grote angst dat hun kinderen worden afgenomen. De Schilderswijk Moeders proberen goede voorlichting te geven over de reguliere hulpverlening en hun cliënten, als dat nodig is, hier naar toe te begeleiden. Als dat lukt, gaan ze vaak de eerste afspraak mee. Als het professionele traject van start is gegaan zal de Schilderswijk Moeder contact houden met de vrouw en haar verder begeleiden. Vaak is er naast professionele hulp meer nodig dan alleen dit. De Schilderswijk Moeders zorgen bijvoorbeeld ook voor een passend cursusaanbod of een andere manier om sociale contacten op te doen.

Duur en verloop van de begeleiding

Veel vrouwen uit de Schilderswijk hebben korte vragen, zoals hulp bij het invullen van een formulier. De Schilderswijk Moeders worden vaak benaderd met korte vragen. Vaak is dit de enige vraag die de vrouw heeft en is er dus sprake van eenmalig contact. In 2015 was dit in 42 gevallen zo. De gemiddelde duur van de begeleiding van een Schilderswijk Moeder is één jaar. Het opbouwen van een sociaal netwerk kost veel tijd. Vooral bij het opbouwen van een duurzaam netwerk is het belangrijk om de bereikte vrouw ook te volgen in de begin periode dat zij zelfstandig is. Mocht er een terugval zijn dan kan de Schilderswijk Moeder haar opvangen. In het jaar is het eerste contact intensief. De Schilderswijk Moeders en de vrouwen zien elkaar dan minstens één keer per week. In deze fase wordt gekeken naar wat de vrouw nodig heeft en hoe zij in deze behoefte kan voorzien. De Schilderswijk Moeder gaat samen met haar een route uitstippelen en contact zoeken en leggen met de organisaties die haar kunnen helpen. Vaak gaan de Schilderswijk Moeders mee naar afspraken. In de fase daarna laat de Schilderswijk Moeder de vrouw langzaam los. De vrouw kan steeds meer zelf maar heeft nog wel begeleiding nodig. In de laatste fase kan de vrouw haar eigen weg vinden en loopt de nodige hulpverlening en neemt ze deel aan de cursussen waar zij behoefte aan heeft. In deze fase is de Schilderswijk Moeder een vangnet voor als er iets is.

5. Resultaten: enkele casussen

Een mevrouw die wil participeren

“Een vrouw komt bij een Schilderswijk Moeder. Ze is helemaal alleen in Den Haag en heeft veel problemen gehad met haar exen, maar daar is ze nu vanaf. Het gevolg is geweest dat mevrouw depressief is geworden. Mevrouw wil graag wat doen maar weet niet wat en kent de wegen niet goed. Door gesprekken met de Schilderwijk Moeder wordt het duidelijk wat ze leuk vindt en wat ze goed kan. De Schilderswijk Moeder legt voor haar contact met verschillende instanties. Mevrouw nu actief als voedingsambassadeur en ze doet vrijwilligerswerk bij de moskee. Nu kan mevrouw zelf de weg vinden en de Schilderwijk Moeder kan met een gerust hart het contact afsluiten”, *Turkse Schilderswijk Moeder*.

Grote schulden na een scheiding

“Mijn cliënt had weinig contacten buitenshuis. Ze is gescheiden van haar man. Toen ik mevrouw leerde kennen regelde haar ex partner nog haar financiën. Regelmatig heeft haar ex partner geld van haar gestolen en vergokt, hierdoor heeft mevrouw een grote schuld opgebouwd. Ik heb mevrouw geholpen om in contact te komen met andere mensen bij de koffieochtend bij De Mussen. Ik heb haar geleerd om zelf haar financiën te beheren en we hebben met veel schuldeisers regelingen getroffen. Mevrouw ging een paar keer naar de psycholoog om te praten over de tijd van haar huwelijk en het slechte zelfbeeld dat ze hier aan over heeft gehouden. Doordat mevrouw niet aanvullend verzekerd was en de kosten niet kon dekken moest zij helaas stoppen bij de psycholoog”, *Turkse Schilderswijk Moeder*.

Stiekem contact met een verborgen vrouw

“Mevrouw heeft 7 kinderen en is geïsoleerd omdat ze niets mag van haar man. Ze mag niet naar buiten en ook niet mensen thuis ontvangen. Door deze redenen kan zij niet de Nederlandse taal leren. Haar man heeft geregeld dat zij niet hoeft te voldoen aan de inburgeringsplicht. Hierdoor hoeft zij niets doen. Mevrouw heeft afgesproken met de Schilderswijk Moeder dat ze haar telefoontjes zal opnemen op het moment dat haar man niet aanwezig is. Op deze manier kunnen zij nog contact behouden. Zij hebben voornamelijk telefonisch contact omdat de situatie lastig is. Mevrouw heeft wel heel veel behoefte aan contact met de Schilderswijk Moeder”, *Turkse Schilderswijk Moeder*

Verslaafd kind en gezondheidsproblemen

“Mijn cliënte heeft een verslaafd kind, haar hulpvraag was hoe ze haar kind het beste kon helpen, ik heb haar doorverwezen naar het Leger des Heils. Hiernaast heeft mevrouw zwaar overgewicht en heeft hierdoor moeite met functioneren, ik heb haar doorverwezen naar Consequent Zorg Mezien en de GGD”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder*.

Een overbelaste mantelzorger

“Een vrouw die ik begeleid zorgt voor haar man van 90 jaar, hierdoor is zij beperkt in veel dingen. Zij kan bijna nooit naar buiten, omdat zij bang is dat hij dan valt in huis. Mevrouw spreekt geen Nederlands en kent de weg niet. Haar hulpvraag ligt dus bij helpen bij de post, de weg leren kennen en een luisterend oor zijn. Ik ga samen met haar naar afspraken toe en onderweg laat ik haar veel zien waar er allemaal verschillende activiteiten zijn. Op de markt laat ik haar zien bij welke kraampjes er Marokkaanse mensen werken, zodat zij zelfstandig boodschappen kan gaan doen. Ik heb Zichtbare Schakels ingeschakeld om te kijken wat zij kunnen doen om meneer te helpen, zodat mevrouw ontlast wordt. Ik hoop dat mevrouw dan wat meer tijd heeft voor zichzelf krijgt, activiteiten buitenhuis kan gaan ondernemen en andere vrouwen kan ontmoeten”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder*.

Cliënt die wil participeren en studeren

“Ik help een Marokkaanse vrouw en ik ben zelf van Somalische afkomst. Mevrouw wilde perse een Schilderswijk Moeder die niet Marokkaans was, ze was bang voor roddels in de wijk. Ze wilde graag vrijwilligers werk doen, dit hebben we geregeld! We zijn nu bezig met haar in te schrijven voor een opleiding op MBO niveau 1”, *Somalische Schilderswijk Moeder*.

Een zieke, verborgen vrouw

“Een vrouw die ik begeleid, heeft het heel zwaar thuis. Haar man mishandelt en treitert haar en zij mag van hem niet naar buiten gaan. Hij vernederd haar ook en noemt haar geregeld een dik varken. Haar man liet haar zelfs niet naar de bruiloft van haar eigen zoon gaan. Wanneer zij hierover in gesprek met hem, sloeg hij haar. Zij heeft een kindje hier op de basisschool. Haar man heeft hun andere kinderen zonder overleg met haar op jonge leeftijd naar Marokko gestuurd en zijn daar opgegroeid met een verkeerd beeld over hun moeder. Zij heeft dus eigenlijk helemaal niemand hier. Hiernaast is er baarmoederhalskanker geconstateerd. Mevrouw wil niks met organisaties te maken hebben, uit angst dat er iets naar buiten komt en haar man erachter komt. Ik ben nu bezig om op school haar te helpen met de grootste problematiek en er voor haar te zijn op elk moment dat zij mijn nodig heeft. Ik probeer haar naar de juiste instanties te verwijzen, maar er is nog een hele lange weg te gaan voordat mevrouw voor zichzelf zal durven kiezen”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder*.

Van alle markten thuis: Scootmobiel les!

“Dames, ik ben nu toch iets leuks aan het doen met een aantal vrouwen! Zoals jullie weten, ben ik slecht ter been en rij ik scootmobiel. Ik kwam een mevrouw tegen die haar scootmobiel heeft ingeleverd, omdat ze er niet op kan rijden. Daarnaast had ze twee vriendinnen die hun scootmobiel in de schuur hebben staan, omdat ze het ook niet weten. Ik geef nu scootmobiel les! Ik heb al een groepje van 6 vrouwen haha!”, *Surinaamse Schilderswijk Moeder*.

Een gewelddadige scheiding

“Mijn cliënt is net na een jaar lang strijd en vluchten gescheiden van haar gewelddadige man. In de tussentijd heb ik haar vaak moeten helpen om weg te komen bij haar ex-man. De situatie werd zo gevaarlijk voor haar dat ik haar heb aangemeld bij Stichting Wende. Toen is zij tijdelijk ondergebracht in een blijf van mijn lijf huis. Nu zij zelfstandig woont en de scheiding rond is, heeft zij het nog steeds moeilijk. Om de juiste hulp aan haar te geven, heb ik haar doorverwezen naar een psycholoog. Ik ga elke week mee om te vertalen en om er na het gesprek er voor haar te zijn, want zij vind het best zwaar die gesprekken. Haar droom was altijd om uiteindelijk sterk genoeg te zijn om vrijwilligerswerk te doen. Nou dit is gelukt! Het gaat goed met mevrouw, ze heeft haar leven herpakt en participeert in de samenleving met een toezien oog van de psycholoog en mij als Schilderswijk Moeder. Er gaat een dag komen dat ik haar los kan laten”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder*.

Een zieke cliënt die zorg mijdt

“De vrouw die ik begeleid is een alleenstaande moeder met de ziekte van Parkinson van een meisje van 9 jaar. Mevrouw was in haar moederland Congo accountant. Toen zij in Nederland kwam en een MBO opleiding ging doen, kwam zij erachter dat zij ziek was. Mevrouw probeerde hulp van zorginstellingen af te houden, ze wil niet dat organisaties in haar leven komen en bij haar thuis. Ze is heel erg bang dat haar dochter bij haar weg zal worden gehaald, omdat ze bijna niks meer kan. Ze gelooft in haar genezing, ze is heel erg gelovig. Er is geen contact met de vader van haar dochter en ze is steeds zieker aan het worden. Ik maak mij hele grote zorgen. Momenteel heb ik er wel voor gezorgd dat mevrouw therapie krijgt en volgens mij heb ik haar bijna zo ver dat ze zich wil aanmelden bij de thuiszorg”, *Dominicaanse Schilderswijk Moeder*.

6. Resultaten in cijfers

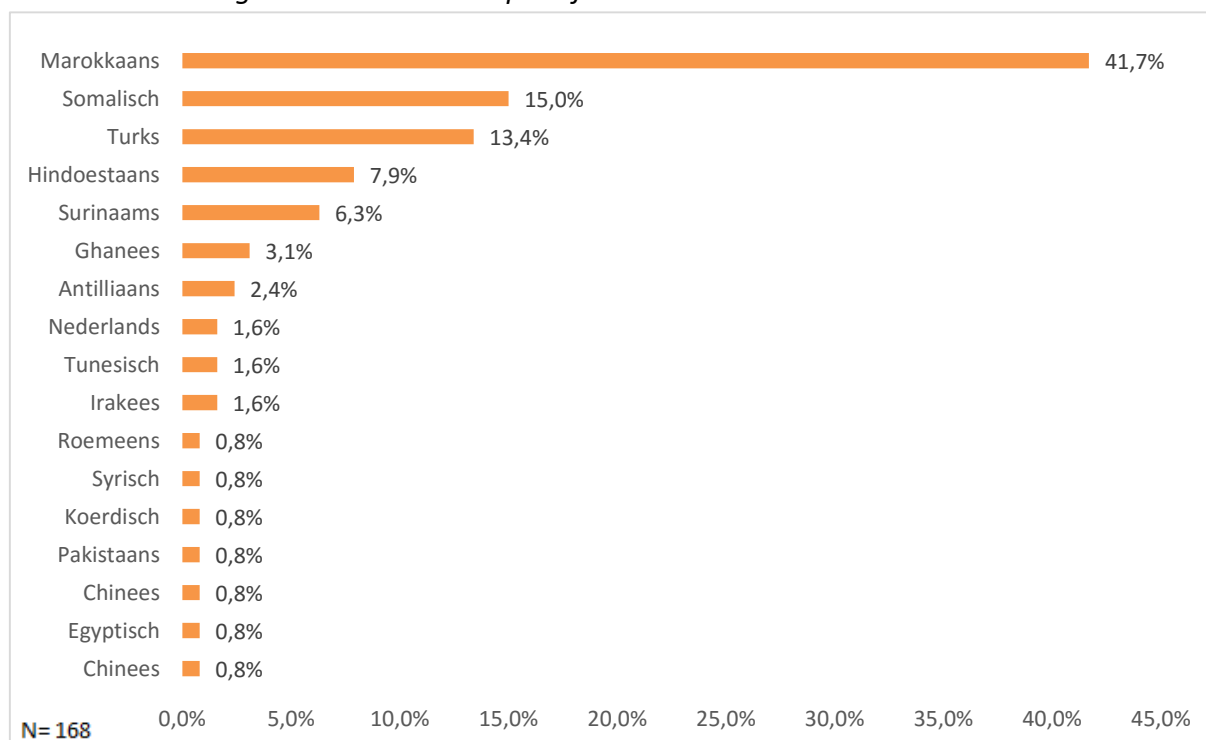
Aantal bereikte vrouwen / aantal contacten

In 2015 zijn in totaal 168 geïsoleerde vrouwen uit de Schilderswijk bereikt door de Schilderswijk Moeders. Met 127 vrouwen is er sprake geweest van langdurig contact (> 5 contactmomenten). De overige contactmomenten waren eenmalig of kortdurend. Bij eenmalige contacten was er meestal sprake van het helpen invullen van een formulier of het vertalen van een brief.

Algemene informatie over de bereikte vrouwen

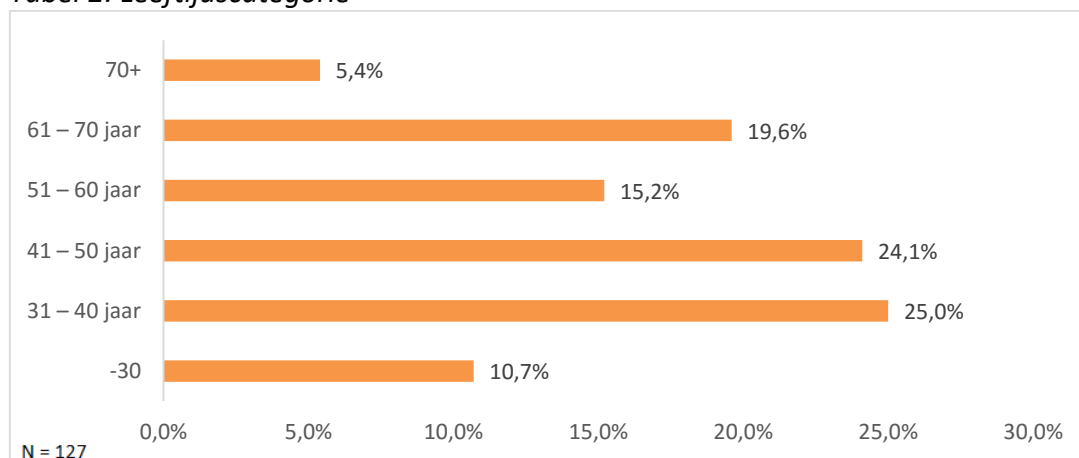
Zoals tabel 1 laat zien, is de groep bereikte vrouwen enorm divers wat betreft afkomst. Vrouwen van Marokkaanse (41,7%) en Somalische (15%) afkomst zijn het meest vertegenwoordigd in de bereikte groep vrouwen. Verder zijn de meeste vrouwen die bereikt zijn boven de 30 jaar (89,3%), zie tabel 2. Meer dan de helft van de bereikte vrouwen is getrouwd en bijna 30% van de bereikte vrouwen is gescheiden (zie tabel 3). In tabel 4 is te zien dat meer dan helft van de bereikte vrouwen een WWB uitkering ontvangt, slechts 1,8% van de bereikte vrouwen hebben inkomen uit arbeid ontvangen.

Tabel 1: Percentage bereikte vrouwen per afkomst

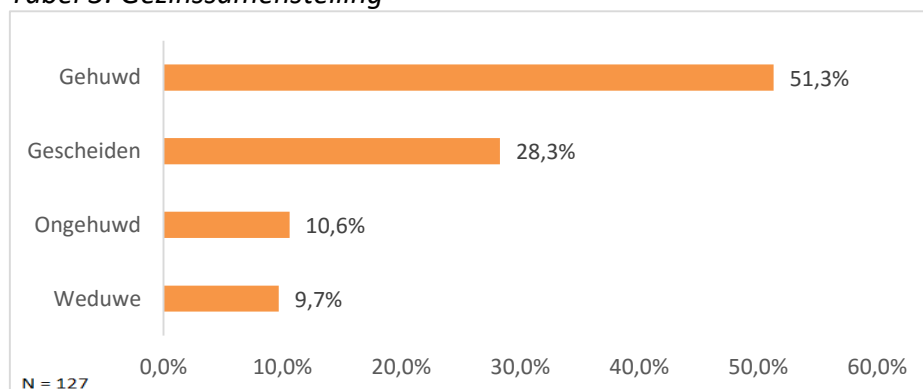

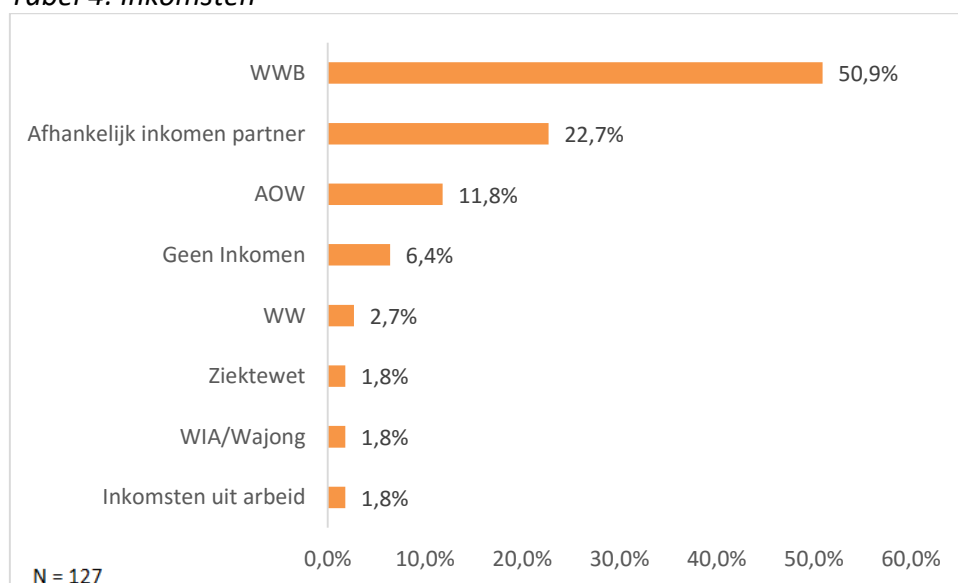
Tabel 2: Leeftijdscategorie

Tabel 3: Gezinsamenstelling

Tabel 4: Inkomsten

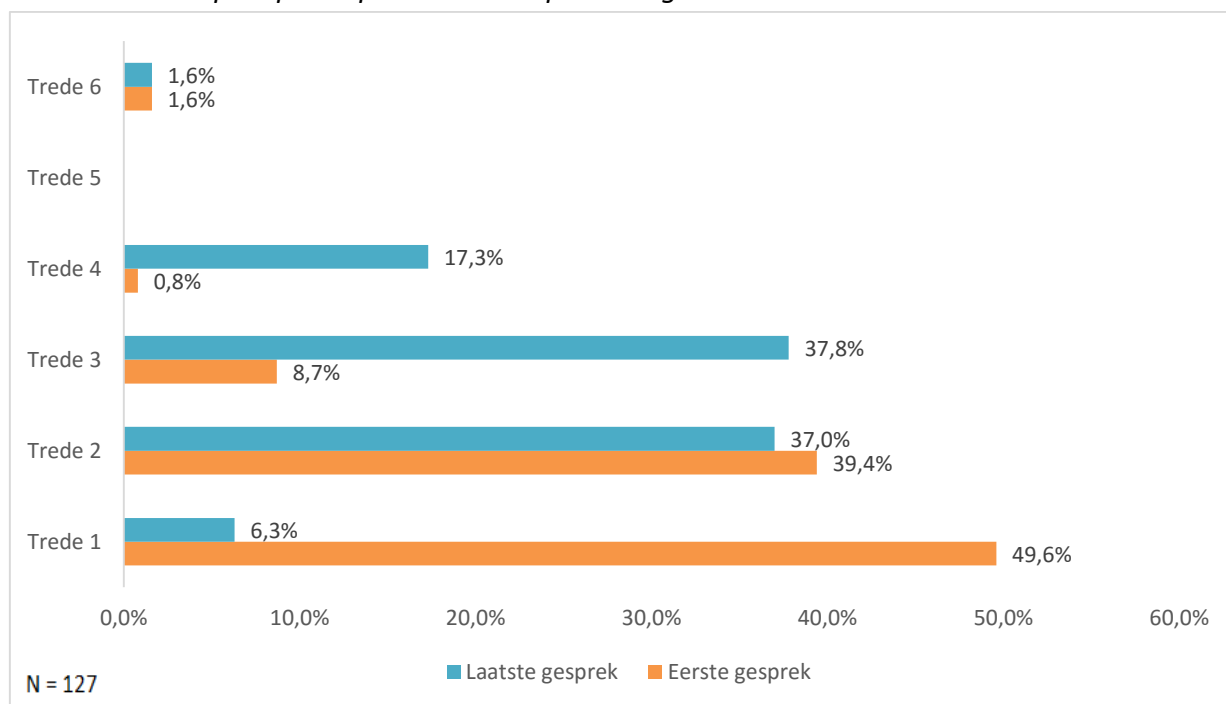

Stijging op de participatieladder

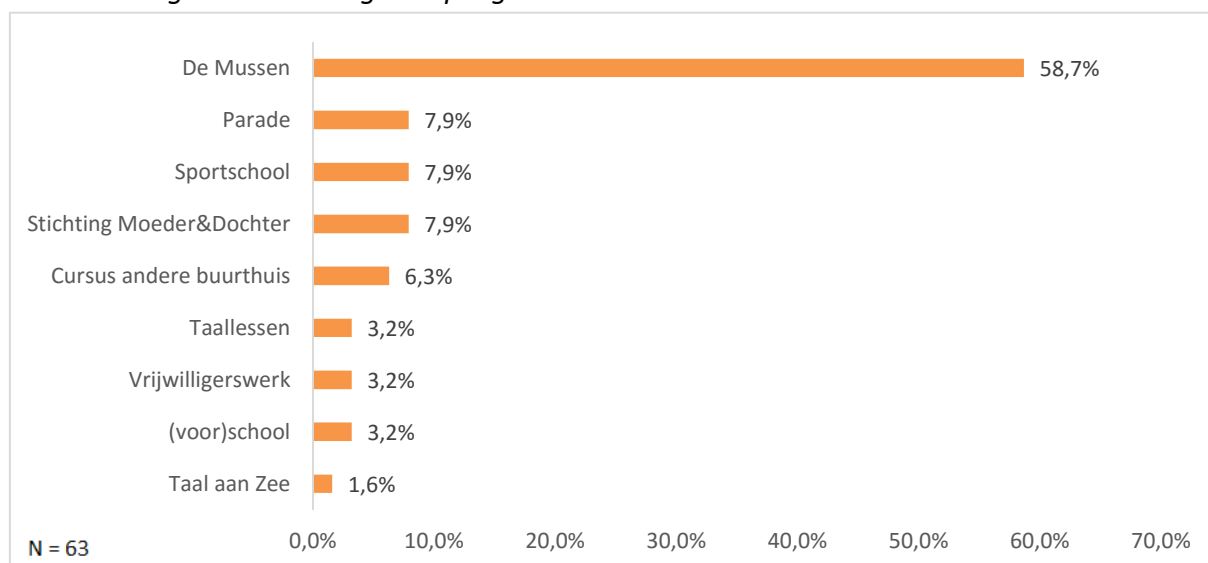
Aan het begin van het traject bevonden zich 103 vrouwen, met wie er langdurige contact is geweest, op trede 1 en 2 van de participatieladder. Dit betekent dat zij geen sociale contacten buiten hun familie om (trede 1) of sociale contacten buitenshuis (trede 2) hadden. Zoals tabel 5 laat zien heeft er een grote verschuiving plaatsgevonden op de participatieladder. Vóór het eerste gesprek bleek het merendeel van de vrouwen op trede 1 (49,6%) en trede 2 (39,4%) te zitten. Na het laatste gesprek bleken de bereikte vrouwen vooral op trede 2 (37%) en trede 3 (37,8%) te zitten. Trede 3 houdt de deelname van vrouwen aan laagdrempelige activiteiten in. Uit tabel 6 blijkt dat de bereikte vrouwen op trede 3 voornamelijk zijn toegeleid naar activiteiten in buurtcentrum De Mussen (58,7%). Ook is er een grote verschuiving geweest bij trede 4. Vóór het eerste gesprek deed maar 0,8% van de bereikte vrouwen vrijwilligerswerk (trede 4) en na het laatste gesprek was dit 17,3%.

Tabel 5: Groei op de participatieladder in percentages

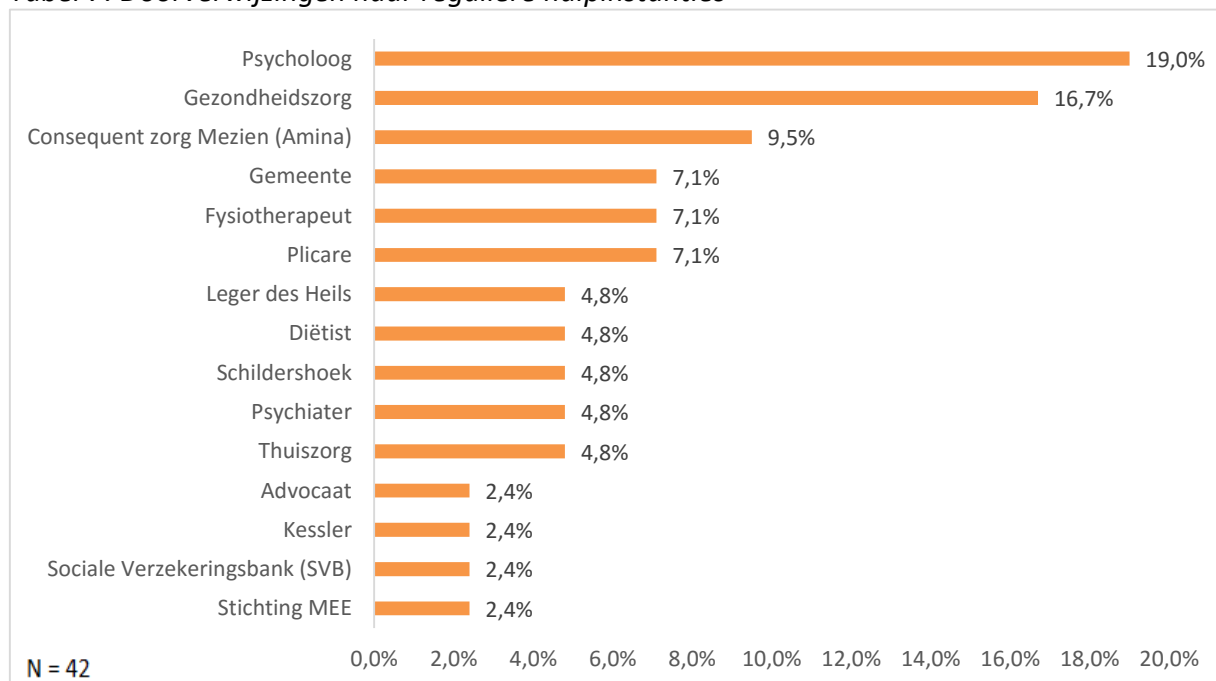
Tabel 6: Toegeleid naar laagdrempelige activiteiten

Toeleiding naar en van de hulpverlening

In totaal zijn 42 vrouwen door de Schilderswijk Moeders toegeleid naar de reguliere hulpverlening. In tabel 7 is te zien dat 19% van deze vrouwen is toegeleid naar psychologen en 16,7% van deze vrouwen naar de gezondheidszorg.

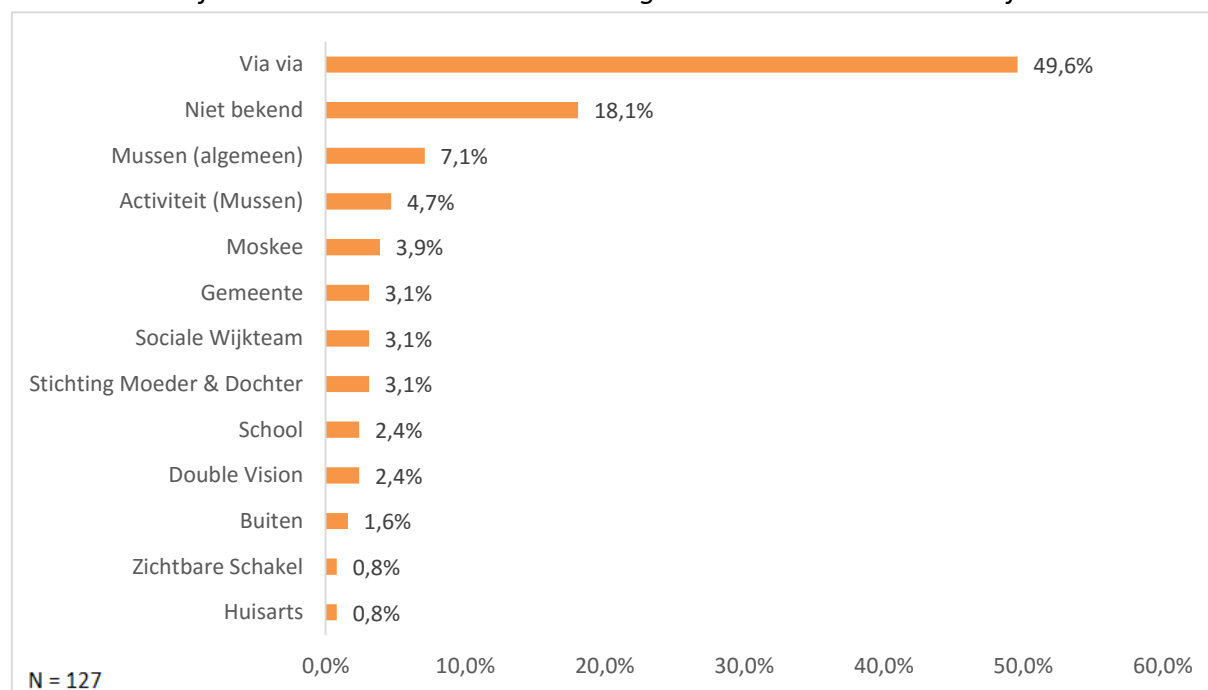
Tabel 7: Doorverwijzingen naar reguliere hulpinstanties

In tabel 8 is te zien hoe vrouwen bij de Schilderswijk Moeders terecht zijn gekomen. Bijna de helft van de bereikte vrouwen komt via via terecht bij een Schilderswijk Moeder. Door verschillende reguliere instellingen en organisaties is er een beroep gedaan op de inzet van de Schilderswijk Moeders.

Tabel 8: Hoe zijn de bereikte vrouwen in contact gekomen met de Schilderswijk Moeders?

7. De Schilderswijk Moeders in de media

In diverse lokale en landelijke media zijn artikelen verschenen over de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeders. Ook het winnen van de Haagse Emancipatieprijs heeft veel aandacht gegenereerd bij de lokale media. Zie bijlage 1 voor de artikelen.

Foto: Schilderswijk Moeders, gemaakt door Inge van Mill.

8. Knelpunten

Één van de succesfactoren van het project is dat de Schilderswijk Moeders langdurig contact hebben met de vrouwen die zij ondersteunen. Hierdoor hebben zij de mogelijkheid om de tijd te nemen voor hen en hen goed te begeleiden op weg naar zelfredzaamheid. De keerzijde hiervan is dat het vaak lastig is voor Schilderswijk Moeders om de begeleiding af te sluiten, omdat de moeders die zij begeleiden zich afhankelijk kunnen opstellen. Het blijkt dat het moeilijk is om vrouwen los te laten na een lange en intensieve periode van begeleiding. Door middel van de intervisiebijeenkomsten en de individuele gesprekken wordt per Schilderswijk Moeder gekeken wat zij nodig heeft om contacten af te sluiten.

Een ander knelpunt is dat sommige bereikte vrouwen niet willen participeren. Voor de Schilderswijk Moeders is dit lastig. Zij zien een kracht of mogelijkheden voor de vrouw maar kunnen haar lastig of niet motiveren om uit haar isolement te komen.

“Sommige mensen willen altijd afhankelijk zijn”, Somalische Schilderswijk Moeder.

“De Roma vrouwen die ik bereik doen nog steeds niet zoveel. Ze hebben meer praktische dingen, ze vechten nog steeds met hun eigen leven. Ze denken niet aan ontwikkeling, dat vind ik heel jammer. Ze vechten met het leven. Ze overleven. Ze leven om te overleven”, Roemeense Schilderswijk Moeder.

Daarnaast blijft het voor de meeste Schilderswijk Moeders lastig om hun eigen grenzen te stellen. Er wordt vanuit de bereikte vrouwen veel van hen gevraagd en de Schilderswijk Moeders vinden het lastig om ‘nee’ te zeggen. Aan dit punt wordt ook blijvend aandacht besteed tijdens de begeleidingsgesprekken.

9. Conclusie

Het project Schilderswijk Moeders zet getrainde contactvrouwen, zogenaamde 'Schilderswijk Moeders' in om geïsoleerde vrouwen in de Schilderswijk te bereiken en te activeren. In 2015 zijn er 16 van de 26 Schilderswijk Moeders uit 2014, geselecteerd voor deelname als contactvrouw. Het multiculturele team van de Schilderswijk Moeders bestaat uit zeven verschillende etnische achtergronden, te weten: Marokkaans, Roemeens, Caribisch, Somalisch, Nigeriaans, Turks en Surinaams. De diversiteit aan achtergronden van de contactvrouwen waarborgt dat zoveel mogelijk vrouwen in de wijk kunnen worden bereikt. Voor vrouwen in de wijk is het veelal prettig om in contact te komen met een Schilderswijk Moeder van dezelfde etnische achtergrond, met wie zij dezelfde taal en cultuur kunnen delen. Ook is de eigen ontwikkeling van de Schilderswijk Moeders verbreed. De deskundigheidsbevordering, de individuele gesprekken en de intervisie dragen daar toe bij.

De meeste vrouwen komen via via bij een Schilderswijk Moeder terecht en door vele reguliere instellingen en organisaties is er een beroep gedaan op de inzet van de Schilderswijk Moeders. De Schilderswijk Moeder komen tijdens het activeren van vrouwen verschillende problematiek tegen. De grootste aandachtspunten bij de bereikte vrouwen zijn de financiën, de taal en psychische, lichamelijke en het sociaal functioneren. Geïsoleerde vrouwen hebben vaak te maken met eenzaamheid, depressie of andere psychische klachten. Door het regelmatige contact met een Schilderswijk Moeder, komt een geïsoleerde vrouw langzaam uit haar isolement en wordt zij steeds zelfstandiger. De bereikte vrouwen die zijn toegeleid naar hulpverleningsinstanties zijn voornamelijk toegeleid naar de gezondheidszorg.

In 2015 zijn in totaal 168 geïsoleerde vrouwen uit de Schilderswijk bereikt door de Schilderswijk Moeders. Met 127 vrouwen is er sprake geweest van langdurig contact (> 5 contactmomenten). De overige contactmomenten waren eenmalig of kortdurend. Bij eenmalige contacten was er meestal sprake van het helpen invullen van een formulier of het vertalen van een brief. Het merendeel van de bereikte vrouwen zijn van Marokkaanse en Somalische afkomst en boven de 30 jaar. De bereikte vrouwen, waarmee langdurig contact is geweest, hebben een enorme groei gemaakt op de participatieladder. Het merendeel heeft na de gesprekken sociale contacten buiten de familiekring, doen mee aan laagdrempelige activiteiten en/of doen vrijwilligerswerk.

Bewoners in de Schilderswijk die elkaar in hun kracht zetten: de Schilderswijk Moeders zijn een voorbeeld van Haagse Kracht. Het project is een praktijkvoorbeeld hoe de participatiesamenleving vorm kan krijgen, ook in een wijk als de Schilderswijk.

Nu het succes van de werkwijze van de Schilderswijk Moeders opnieuw is bewezen, hopen

we van harte dat alle energie en middelen die naar het project zijn gegaan, niet tevergeefs is geweest en het project duurzaam kan voort bestaan.

De gemeente Den Haag heeft een aantal uitgangspunten gehanteerd voor de WMO, waar het project naadloos in past:

- Iedereen doet mee
- Eigenaarschap en zelfredzaamheid: mensen zien om naar elkaar
- Dichtbij de mensen in de eigen omgeving
- Voorkomen is beter dan genezen
- Een solide en sociaal vangnet voor burgers die het niet op eigen kracht mee kunnen doen.

Met een structurele financiering van het project kan de methodiek van de Schilderswijk Moeders een waardevolle aanvulling zijn op het reguliere zorgaanbod in de Schilderswijk en een rol van betekenis vervullen als brug tussen formele en informele hulpverlening. Het inzetten van contactvrouwen in een wijk als de Schilderswijk kan een bijdrage leveren aan het welzijn van wijkbewoners in het algemeen en die van geïsoleerde vrouwen en multiprobleem gezinnen in het bijzonder.

Bijlage 1

Schilderswijk Moeders in het Nieuws

Algemeen Dagblad 3 januari 2015

Verborgenen vrouwenleed

'Schilderswijk Moeders' verbreken isolement

DEN HAAG | Je zou maar ziek zijn en niet weten hoe je een zorgverzekering afsluit. De 'Schilderswijk Moeders' komen veel leed tegen. Het afgelopen jaar hielpen ze al meer dan 250 vrouwen.

MAJA LANDEWEER

Stek je wordt geterriseerd door je man, maar je spreekt geen Nederlands, je kent niemand en je hebt geen idee waar je terecht kunt voor hulp. Hoe begin je dan als je iets van je leven wilt maken? Ben je hier geboren en getogen, dan weet je wel zo'n beetje hoe het werkt. Maar in de Schilderswijk leven - onzichtbaar voor de wereld - legio vrouwen in een compleet isolement. Buurthuis De Mussen, gelegen aan de Hoefkade, hartje Schilderswijk, wilde daar samen met onder meer de Stichting Multiculturele Vrouwen Schilderswijk, iets aan doen. Zodat die vrouwen weer meedoen en misschien een baan kunnen vinden.

Daarom zijn vorig jaar 26 vrijwilligers, de Schilderswijk Moeders, getuind om andere vrouwen uit de put te trekken. Met succes: ze hielpen al meer dan 250 vrouwen om hun leven weer op de rit te krijgen. Het geheim van dat succes? Eén: ze spreken dezelfde taal. Twee: je mag ze altijd bellen, maar ze dringen zich niet op. En drie: ze zijn heel handig met praktische zaken, zoals het regelen van een zorgverzekering.

De Roemeense Iuliana Constantin (34) is een van die reddende engelinnen. Zij richt zich op Roemeense Ro-

manvrouwen. Afgelopen jaar had ze intensief contact met 12 tot 15 van die zigeunervrouwen. Wat ze tegenkwam was schokkend. Zo was er een zieke vrouw, die niet naar de dokter kon, omdat ze niet verzekerd was. Constantin ging er achteraan en regelde die verzekering.

Uitgehuwelijkt

Romaanvrouwen worden vaak jong uitgehuwelijkt, weet Constantin. „Ze leven in hun eigen groep. De meeste kinders gaan niet naar school en de meisjes worden op hun 16de of 17de al moeder. Hun kinderen gaan ook weer niet naar school. Ze hebben geen toekomst.”

Constantin, die ooit in de supermarkt werd aangesproken door een Roma-vrouw, waardoor ze met die groep in contact kwam, wist langzaam het vertrouwen te winnen van de vrouwen. „De vrouwen moeten thuis blijven en zoveel mogelijk kinderen krijgen. Iets anders is er niet. Wij lichten ze nu voor over arbeidsloosheid en we proberen deze mensen, die door Europa zwerven, zichtbaar te maken.”

De Somalische Maryam Abdi Ahmed (60) ziet Somalische vrouwen worstelen met geldproblemen, met de opvoeding of mannen die ze onderdrukken. „Dan heeft een moeder geen idee hoe haar dochter aan die dure schoenen komt. Blijkt dat er een loveboy in het spel is.”

De 39-jarige Gajnelle Joshua helpt vooral Afrikaanse en Dominicaanse vrouwen. „Veel vrouwen die ik help zijn het slachtoffer van seksueel geweld. Daardoor kampen ze met psychische problemen en andere gezondheidsklachten. Het is belangrijk dat ze een netwerk opbouwen van mensen bij wie ze zich veilig voelen. Zo komt het zelfvertrouwen terug. Uiteindelijk kunnen de vrouwen dan op eigen kracht weer verder.”

A Maryam, Iuliana en coördinator Wil (v.nr) helpen vrouwen hun leven op de rit te krijgen. FOTO FRANK JENSEN

Trouw 15 mei 2015

16 deVerdieping **de wijk in de Schilderswijk**

Dankzij de Schilderswijk Moeders

Als sociaal-diplomaten proberen dertig moeders in de Schilderswijk vrouwen uit hun isolement te halen. Ze hebben er al 250 bereikt. Nu dreigt de geldkraan dicht te gaan.

Nicole Besselink

Een tikje onwettig huppelen tien vrouwen op topveertig muziek door de gymzaal van buurtcentrum De Musea. Hilariteit alom, totdat een van hen plots languit gaat, plat voorover op de grond. De Hindoestaanse Urmila Doerga (63) is gestruikeld over een dochtertje dat een van de vrouwen heeft meegenomen – oppas regelen lukte niet. Maar al snel staat ze weer op en gaat Doerga verder met de stap- en trapbewegingen die docente Kiki Knijnenburg (48) voordeelt. "Ye kien me!", knipoogt ze richting de anderen. "Sutinaams voor: 'Ze maakt me dood!'".

Met deelnemers tussen de dertig en zeventig jaar kan Knijnenburg de lat niet te hoog leggen. Dat de vrouwen de deur uit zijn en onder de mensen, dat is het belangrijkste. Met als bonus wat beweging én een verkapt les Nederlands. Bewust laat Knijnenburg de vrouwen allerlei lichaamsdelen hardop herhalen op de maat van grintgedraaide hits. "Eén knief!", roe-

pen ze haar na, tikkend op hun knieën, "twee knieën!". "Eén bill!", vervolgen ze glechelerd terwijl de vrouwen hun handen naar achteren zwiepen, "twee billen!"

Dat deze sportlessen flink aan belangstelling hebben gewonnen in een wijk waar nog niet de helft van de inwoners genoeg beweegt, is voor een deel te danken aan het werk van de zogenaamde 'Schilderswijk Moeders'. Dit zijn dertig vrouwen uit de wijk met een buitenlandse achtergrond die twee jaar geleden zijn aangesteld als vertrouwenspersoon: ze moeten andere vrouwen uit hun sociale isolement trekken. Meer dan 250 bewoners hebben ze inmiddels bereikt, een kwart daarvan verwezen ze door naar deze sportlessen.

De Schilderswijk Moeders konden aan de slag nadat de gemeente in 2012 een half miljoen euro vrijmaakte voor het vergroten van de sociale wereld van vrouwen in deze buurt. Specifiek: van vrouwen die door een kleine sociale kring, slechte beheersing van het Nederlands én beperkte kennis van de samenleving een afgezonderd bestaan leiden. Soms is een dominante man met traditionele opvattingen de oorzaak, soms een late komst naar Nederland als importbruid, maar bij anderen is het simpelweg onwetendheid of het gezin dat alle aandacht opeist.

Het buurthuis stelt strenge eisen aan de vrouwen die deze geïsoleerde buurtbewoners willen helpen. Ze moeten beschikken over goede sociale vaardigheden en voldoende taal kennis om met allerlei instanties te kunnen overleggen. Verder moeten ze bereid zijn een cur-

sus te volgen om daarna minimaal acht uur per week tegen een kleine vrijwilligersvergoeding de wijk in te trekken. Ook erg waardevol: levenservaring. Daar brengen de vrouwen bergen van mee. Van sociaal isolement tot huiselijk geweld, financiële problemen en uithuwelijking. De lessen die zijzelf hebben getrokken komen in hun nieuwe rol goed van pas.

Zo kan Amel Adlouini (35) meepraten over hoe lastig het is om je sociale wereld te vergro-

'Ik was enkel nog met het huishouden bezig, voelde me geïsoleerd'

ten. De Marokkaanse verhuisde jaren geleden van Amsterdam naar de Schilderswijk, volgde een sociaal-juridische opleiding, maar stopte zich kort na die studie helemaal op haar gezin: man en drie kinderen (inmiddels 17, 12 en 9 jaar oud). "Ik was alleen maar met het huishouden en de kinderen bezig", vertelt ze. "Vroeg opstaan, kinderen uit bed, ontbijten, boodschappen doen, huis opruimen. Ik voelde me zelf ook een beetje geïsoleerd en wilde weer wat doen."

Twee jaar geleden sprak iemand Adlouini aan in het vrijkegebouw, de plek waar haar zoonnetjes voetballen. Of ze werk had en zo niet, of ze zin

had om vrouwen met problemen te begeleiden. Inmiddels werkt ze anderhalf jaar als vertrouwenspersoon. "Elke vrouw die wij helpen, is weer een overwinning", glimlacht ze trots. Die overwinning kan in kleine dingen zitten. Bijvoorbeeld als een vrouw na een hectische tijd – scheiding, huiselijk geweld – weer spullen koopt om haar nieuwe huis in te richten. Of als ze ondanks een taalbarrière naar de winkel durft te gaan. Of glundert bij het krijgen van een compliment over haar kook- en bak kwaliteiten.

Via allerlei wegen komen Adlouini en de andere Schilderswijk Moeders met vrouwen uit de wijk in contact. Soms via officiële instanties en stichtingen, soms via hun eigen antenne, maar veel gaat via via. Dan blijkt een inmiddels geholpen vrouw nog een zus, vriendin of dochter te hebben die ook hulp kan gebruiken. Vervolgens is het een kwestie van vertrouwen winnen, en dat bijna diplomatieke manoeuvreren is zo ongeveer het moeilijkste van het werk. Want vrouwen in de wijk zijn als de dood voor roddels en instanties als jeugdzorg. Het kan daarom eerst bij maandenlang belien blijven, voordat er sprake is van een bezoek thuis.

Om vertrouwen te winnen, moet je aansluiting bij iemand zoeken, vertellen de moeders. Dat lukte een van hen door een wat stille, onzekere Afrikaanse vrouw mee te nemen naar naalies. In haar geboorteland had ze als naaister gewerkt, maar hoe ze Europese kleding in elkaar moest zetten, zoals colberts, wist ze niet. Dat leerde ze vervolgens op cursus. Op haar beurt leerde dezelfde vrouw haar vertrou-

50 %

van alle Haagse gezinsmanagers en straatcoaches wordt ingezet in de Schilderswijk

15 %

van de gezinnen in de Schilderswijk wordt door één ouder gerund

Meest

kinderrijke deel van Den Haag, met de minste ouderen

weer onder de mensen

wenspersoon weer elementaire onderdelen van het naaien, en die overdracht gaf haar zelfvertrouwen. Het duurde even, maar inmiddels heeft ze taal- en computerles en doet ze vrijwilligerswerk. Zo vergaat het de andere moeders ook.

Continue gespreksonderwerp onder de vrijwilligers is de vraag waar hun werk ophoudt. Wanneer moeten ze 'hun' vrouwen weer loslaten? En wat te doen als professionele instanties net iets te graag gebruikmaken van hun hulp? Officieel staan ze voor acht tot twaalf uur vrijwilligerswerk per week op papier, maar sommige Schilderswijk Moeders wijden er wel tachtig uur in de week aan en worden 's nachts door de crisisdienst uit bed gebeld. Ook tijdens de wekelijkse ochtendsessies van de moeders in het buurtthuis komt dit dilemma aan bod. Het zijn open discussies, met thee op tafel en bij verjaardagen meegenomen zoete hapjes. Moet je een cliënt wel of niet bij je thuis over de vloer laten komen? Haar een logeerplek aanbieden als dat nodig is? Zorgtaken overnemen van professionele zorgverleners?

Projectleider Hafida Amajoud (42) is er deze woensdagmorgen duidelijk over. "Geef een vrouw niet het gevoel dat ze bij jou thuis welkom is. Het werk moet niet ten koste van jullie privéleven gaan. Pas d'r op", waarschuwt ze de moeders. "Het is goed om tegen jezelf te zeggen dat je alles hebt gedaan wat je kunt. Als je zelf steeds harder gaat lopen voor iemand, kan die ander verder achterover gaan leunen. Diegene vindt het natuurlijk wel makkelijk als jij alles voor haar doet. Als een bepaald niveau is

bereikt, is het de kunst om los te laten."

Het zijn de beperkingen van het project in een notendop, die ook terugkomen in de eigen evaluatie van het buurtthuis en die van de gemeente. Overbelasting, gevoelens van onmacht omdat niet alle problemen zijn op te lossen, moeilijk afstand kunnen nemen van cliënten: het komt allemaal voor. De vrouwen zijn over het algemeen slecht in 'nee' zeggen, moeten bijgestuurd worden. Iets wat weer extra bege-

'Dit werk moet niet ten koste gaan van jullie privéleven. Pas d'r op.'

leiding en daarmee geld kost. Daarbij wijst de gemeente op de lange tijd die het vergt om het vertrouwen van vrouwen te winnen, zonder de garantie op duurzaam succes. Een kwart van de bereikte vrouwen mag zijn doorverwezen naar sport- en taallessen, driekwart niet.

De gemeente wil dan ook niet de portemonnee blijven trekken voor het project. Het buurtcentrum moet het project in haar reguliere takenpakket zien in te passen, aldus een tussenevaluatie van afgelopen najaar. Om de kas aan te vullen, moeten bedrijven en organisaties uit de wijk maar sponsor worden. Dat zou ook goed zijn voor het draagvlak voor het project

in de wijk, menen de opstellers van de tussen-evaluatie.

Veel bozer kun je directeur Nicole Grözebauch (54) van het buurtcentrum niet krijgen. "De noodzaak van dit werk wordt niet gezien", bliest ze. "Ik heb hier elf jonge medewerkers en je wordt helemaal gek als je ziet wat zij allemaal doen. Moeten we dan ook nog naar de visioer gaan voor een kilo kabeljauw, en dan vragen om een tientje voor geïsoleerde vrouwen? Alsof we daar überhaupt tijd voor hebben!"

Ze wijst naar twee ingelijste oorkondes: prijzen die haar Schilderswijk Moeders recent hebben gewonnen. Ze vertelt over de ontwikkeling die de moeders doormaken. Ze hebben een cursus gevolgd in een groep met negen etnische achtergronden – de mooiste jurken kwamen uit de kas voor wat voor sommigen de eerste diploma-uitreiking was. Vooroordelen zijn geslecht, vriendschappen gesloten, WhatsApp-groepjes ontstaan. Samen hebben ze honderden vrouwen in de wijk bereikt, vooral van Marokkaanse en Somalische komaf, maar ook erg moeilijk te benaderen Roma-vrouwen.

"Het project is een vliegweel voor ontwikkeling, ook voor de Schilderswijk Moeders zelf", zegt ze. Een aantal van hen is nu bezig met een opleiding tot vertalingster, één vrouw heeft daarin beraad werk gevonden. Op die manier komen er weer plekken vrij voor andere vrouwen uit de wijk die de opleiding tot wenspersoon willen volgen. Een olivelek, dat is Grözebauch's droom. Alleen: dat vermeldt de geld.

Trouw
VRIJDAG 11 MEI 2015

17

Van moeras en veen tot een stadswijk voor 'kleine burgers'

De Schilderswijk was in de Middeleeuwen nog een moeras, en veengebied. Al in de vijftiende eeuw werd dit doorsneden door de hoger gelegen Hofkade, waarvan de naam later tot Hoefkade werd verbasterd. Tot in de negentiende eeuw bestond het gebied rond de kade uit weilanden, die door sloten gescheiden werden, met de Zustersmolen en de Oortmolen, en een eendenkooi met een kookkers woning.

De opening van de spoorlijn Amsterdam-Den Haag in 1843 en de doortrekking naar Rotterdam in 1847 hadden consequenties voor het aangrenzende gebied. De weg langs de spoorlijn naar Rotterdam, de Parallelweg, vormt nu de zuidgrens van de Schilderswijk. De bouw van het station van de Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij (nu Hollands Spoor) leidde tot de overdracht van grond door burgemeester Rijk van Groenou aan Den Haag. Het ging om de grond rondom de Hoefkade en de zuidoostelijke gelegen Laak.

De gemeente besloot in 1862 aan de zuidkant van de stad een echte wijk te bouwen. Het stadsbestuur liet de aanleg van de nieuwe wijk grotendeels over aan het particulier initiatief. Bedrijven bouwden in het vochtige deel van Den Haag vooral voor 'kleine burgers' en ambachtlieden.

Bron: www.schilderswijk.nl. Hier zijn onder het kopje 'De Schilderswijk vroeger' prentje foto's van de oude Schilderswijk te bekijken. Wie nog zelf historische foto's heeft van deze buurt kan deze ook uploaden via het e-mailadres: info@schilderswijk.nl

36

speelplekken en 12 trapveldjes zijn er de afgelopen jaren in de Schilderswijk aangelegd

215 meter

hoeft een kind gemiddeld te lopen naar de dichtstbijzijnde speelplaats

Ook is er aandacht geweest voor het project Schilderswijk Moeders bij SBS6 over armoede in Nederland en met name in de Schilderswijk:

<http://www.hartvannederland.nl/top-nieuws/2014/weer-meer-nederlanders-armoede/>

Daarnaast is er ook bij Den Haag FM aandacht geweest voor het project Schilderswijk Moeders:

<http://denhaagfm.nl/2014/09/25/project-schilderswijk-moeders-moet-geisoleerde-vrouwen-bereiken/>

Den Haag FM 9 februari 2015 <http://denhaagfm.nl/2015/02/09/schilderswijk-moeders-publieksfavoriet-bij-movisie-participatieprijs/>

Den Haag FM 8 maart 2015 <http://denhaagfm.nl/2015/03/08/schilderswijk-moeders-winnen-kartiniprijs-voor-emancipatieproject/>

Omroep West 9 maart 2015 <http://www.omroepwest.nl/nieuws/2798965/Schilderswijk-Moeders-beloond-met-emancipatieprijs-voor-hulp-aan-geisoleerde-vrouwen>

Haagmedia 9 maart 2015 <http://www.haagmedia.nl/schilderswijk-moeders-wint-kartiniprijs-gemeente-den-haagruim-850-bezoekers-hebben-vandaag-internationale-vrouwendag-gevierd-in-het-louwman-museum-in-den-haag-met-als-centraal-thema-roadmap2/>